

ŽENY V DISENTU – TÉMA DESÁTÉHO ROČNÍKU KONFERENCE O (NEJEN) UNDERGROUNDOVÉ KULTUŘE

Společná tisková zpráva Ústavu pro studium totalitních režimů a Knihovny Václava Havla ze dne 3. října 2025

Desátý ročník tradiční konference o undergroundu, disentu a opozici vůči normalizačnímu režimu se letos poprvé systematicky zaměří na téma, které v historickém výzkumu i veřejném diskurzu dlouho stálo na okraji pozornosti: roli žen v prostředí disentu. Akci pořádá Ústav pro studium totalitních režimů ve spolupráci s Knihovnou Václava Havla, kde se také konference uskuteční. Během dne vystoupí historičky, historici, pamětnice a pamětníci, aby přiblížili nejen konkrétní příběhy, ale i širší kontext ženské angažovanosti v československém disentu 70. a 80. let minulého století.

Vedle reflexe ženské zkušenosti v disentu nabídne konference i pohled na specifické formy ženské kulturní tvorby, která vznikala mimo oficiální scénu. Účastníci se budou moci seznámit s poezií, výtvarným uměním či hudbou, jež často vycházely z každodennosti, mateřství a života v podmínkách represí. Právě skrze tuto intimní, ale přesto veřejně sdílenou tvorbu se ženy podílely na utváření alternativní kultury a hodnotového světa, který stál v opozici vůči normalizační ideologii.

„V historiografii i veřejném povědomí byly ženy v disentu často vnímány jen jako partnerky známých osobností, podpůrné postavy nebo organizátorky bytových seminářů. Ale výzkumy i svědectví pamětnic ukazují, že jejich role byla mnohem hlubší a samostatnější. Byly autorkami textů, iniciátorkami občanských aktivit, kulturními tvůrkyněmi a často duší tzv. disidentských baráků – ostrovů svobody uprostřed nesvobodného světa,“ říká **Ladislav Kudrna, garant konference a ředitel Ústavu pro studium totalitních režimů.**

Mezi osobnosti, jejichž příběhy budou na konferenci připomenuty, patří desítky žen, ale jejich jména dnes známe jen z archivních dokumentů či svědectví přátel. *„Téma žen v disentu není pouze historickou otázkou. Je to i otázka spravedlnosti, uznání a nového pohledu na to, jak jsme dosud psali dějiny. Chceme, aby se konference stala prostorem pro otevřenou debatu, sdílení i inspiraci – nejen pro odborníky, ale také pro širokou veřejnost,“* dodává Ladislav Kudrna.

Příběhy žen v disentu ukazují, že odpor vůči totalitě se neodehrával jen na tribunách a ve vězeňských celách, ale také v kuchyních, u psacích strojů a v tichém, vytrvalém každodenním konání. V době, kdy opět čelíme otázkám demokracie, odpovědnosti a role jednotlivce, mohou být tyto příběhy inspirací i výzvou k zamyšlení.

„Spolupráce s Ústavem pro studium totalitních režimů je pro nás v Knihovně Václava Havla přirozeným partnerstvím. Sdílíme snahu uchovávat paměť a otevírat témata, která byla dlouho opomíjena. Letos se konference poprvé soustředí na ženy v disentu – a tím dává hlas těm, jejichž příběhy dosud stály v pozadí. Jsme rádi, že můžeme být u toho,“ uzavírá **Erika Zlamalová, manažerka klubového programu Knihovny Václava Havla.**

Spolupráce Ústavu pro studium totalitních režimů a Knihovny Václava Havla představuje partnerství, které spojuje odborné zázemí, archivní bohatství a kulturní rozměr paměti. Díky společným projektům, jako je konference zaměřená na ženskou angažovanost v disentu, otevírají oba subjekty prostor pro hlubší reflexi historie i současnosti.

SLEDUJTE NÁS DÁLE NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH:

[Facebook](#)

[Instagram](#)

[X \(Twitter\)](#)

[YouTube](#)

Kontakty pro novináře:

Petra Jungwirthová, vedoucí komunikace ÚSTR, M: 770 172 146, press@ustrcr.cz

Erika Zlamalová, manažerka klubového programu KVH, M: 739 086 534, erika.zlamalova@vaclavhavel.cz

ÚSTAV PRO STUDIUM TOTALITNÍCH REŽIMŮ (ÚSTR) je organizační složkou státu, do jehož činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona. (Činnost a poslání ÚSTR jsou ukotveny Zákonem o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek 181/2007 Sb. ze dne 8. 6. 2007). Definuje se jako paměťová instituce zkoumající dobu nacistické okupace 1939–45 a dobu komunistické nadvlády 1948–1989. Poskytuje veřejnosti výsledky své činnosti, zejména zveřejňuje informace o době nesvobody, o období komunistické totalitní moci, o činech a osudech jednotlivců, vydává a šíří publikace, pořádá výstavy, semináře, odborné konference a diskuse. Spolupracuje s vědeckými, kulturními, vzdělávacími a dalšími institucemi za účelem výměny informací a zkušeností v odborných otázkách, stejně tak se zahraničními institucemi a osobami, které mají obdobné zaměření. Podřízenou organizací ÚSTR je **Archiv bezpečnostních složek (ABS)**, který spravuje veškeré písemnosti všech bezpečnostních složek z doby nacismu i komunismu, tedy nejenom Státní bezpečnosti, ale i Veřejné bezpečnosti, civilní a vojenské rozvědky. Ředitelem Ústavu pro studium totalitních režimů je Ladislav Kudrna

www.ustrcr.cz

KNIHOVNA VÁCLAVA HAVLA (KVH) pečuje o zachování odkazu Václava Havla, a to jak literárního, dramatického tak i politického, zejména pak jeho boje za svobodu, demokracii a ochranu lidských práv, podporuje výzkum a vzdělávání týkající se života, hodnot a doby Václava Havla a trvalého významu jeho myšlenek pro současnost i budoucnost. Dále usiluje o rozvoj občanské společnosti a aktivního občanského života – slouží jako platforma pro diskuse týkající se otázek podpory a ochrany svobody a demokracie v České republice stejně jako v zahraničí. Posláním KVH je organizovat archivní, dokumentační a knihovnické činnosti zaměřené na dílo Václava Havla a dokumenty s jeho působením související, včetně odborné analýzy jejich vlivu na život a sebereflexi společnosti. Formou debat, autorských čtení, divadelních představení, koncertů, přednášek a dalších kulturních akcí se snaží přibližovat široké i odborné veřejnosti historický význam zápasu za lidská práva a svobody v době totality a tvorbu občanské společnosti v době budování demokracie.

<https://www.vaclavhavel.cz/>